

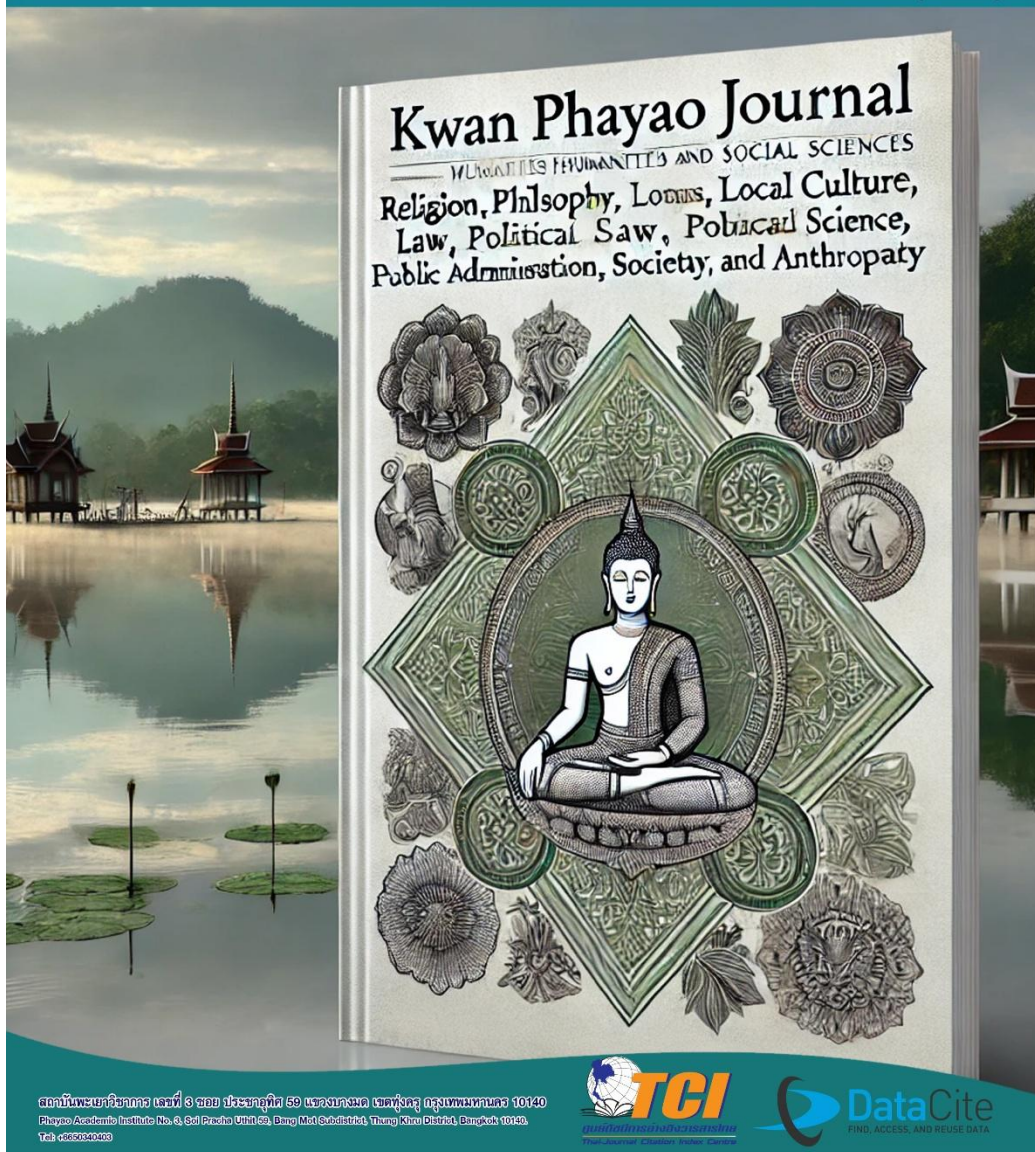
Journal of Kwan Phayao (jkip)

วารสารกวันพะเยา

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 - พฤษภาคม - มิถุนายน 2568

Vol.2 No.3 - May - June 2025

ISSN : 3057-109X (Online)

สถาบันพระยาพิชัยดาบหัก เลขที่ 8 ซอย ประชาอุทิศ 59 แขวงคลองมก เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140
Phayao Academic Institute No. 8, Soi Pracha Uthit 59, Bang Muek Subdistrict, Thung Khru District, Bangkok 10140.
Tel: +6620349403

วารสารกวีานพะเยา

Journal of Kwan Phayao

Vol 2 No.3 (May - June 2025)

ISSN : 3057-109X (Online)

_ * ***** _

📖 วัตถุประสงค์

วารสารกวีานพะเยา เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ บทวิจารณ์หนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 4 เดือน กรกฎาคม - สิงหาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)

ฉบับที่ 5 เดือน กันยายน - ตุลาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เจ้าของ

สถาบันพระยาวิชาการ เลขที่ 3 ซอย ประชาอุทิศ 59 แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร
10140 ประเทศไทย Tel: +6650340403 Email: journal.kwanphayao@gmail.com

ที่ปรึกษา

ผศ. ดร.สมชาย ดำเนิน

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

E-mail: Somchai.dam@mcu.ac.th

บรรณาธิการ

ดร.สุทธินันท์ สุวรรณวิจิตร

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

กองบรรณาธิการ

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, ศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ตู้อทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

รองศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ สุวีรางกูร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต ปุณรัตน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

พระมหาจันทน์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระนัสชนะ ส่างช้าง, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาฐิติวัธน์ หมั่นกิจ, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระครูสุทธิเมธาวัฒน์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

 ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดวงใจ บุญโยง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

E-mail: duangjai.tak11@gmail.com

โทรศัพท์ : 085-0340403

ณัฐกานต์ บุญยีน

บริษัท อินโนนิตี จำกัด

E-mail: journal.kwanphayao@gmail.com

โทรศัพท์ : 089-6324192

พิชญ์ ศรีพรรณ

สถาบันพะเยาวิชาการ

E-mail: journal.kwanphayao@gmail.com

โทรศัพท์ : 089-2066062

 ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดวงใจ บุญโยง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

E-mail: duangjai.tak11@gmail.com

โทรศัพท์ : 085-0340403

☞ ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

☞ พิสูจน์อักษร

สมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

☞ ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

☞ จัดรูปเล่ม

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

☞ พิมพ์

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารกวีานพะเยา ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 ประจำปีพุทธศักราช 2568 มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 4 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 1 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง วารสารกำลังพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและประเด็นหลักเพื่อเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับทุกระดับ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่ ขอขอบคุณผู้นิพนธ์บทความ ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)
สารบัญ	(ง)
ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานบริหารการประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2	1-16
ESSENTIAL NEEDS OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE MANAGEMENT OF LEARNER QUALITY STANDARDS OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2 พระมหาธนากร ธนาภิโร, กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, พระสุธีวีริคุณ, ธนะชัย สามล, อาทิพร โมลีบแสน, ศรีเพ็ญ พลเดช และ วินิรณี ทัศนะเทพ	
การพัฒนาอารมณ์เชิงบวกของวัยรุ่นผ่านกิจกรรมศิลปะบำบัด	17-23
THE DEVELOPMENT OF POSITIVE EMOTIONS IN ADOLESCENTS THROUGH ART THERAPY ACTIVITIES พระครูสุทธิเมธาวังษ์ (สุทธิพจน์ สุทธิจิโน)	
บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐ	24-32
THE ROLE OF SOCIAL MOVEMENTS IN INFLUENCING GOVERNMENT POLICY CHANGE เรียงดาว ทวะชาลี	
การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานยุติธรรมและแนวทางการบังคับใช้ กฎหมายระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์	33-48
COMPARATIVE ANALYSIS OF JUSTICE ADMINISTRATION AND LAW ENFORCEMENT BETWEEN THAILAND AND THE PHILIPPINES เกษญา ผาทอง และ โสรัตน์ กลั้ววิลลา	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	49-72

ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานบริหารการประกันคุณภาพ
ภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*
ESSENTIAL NEEDS OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE
MANAGEMENT OF LEARNER QUALITY STANDARDS OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

อาทิพร โมสืบแสน¹, ศรีเพ็ญ พลเดช² และ วินิรณี ทศนะเทพ³

Arthiphon Mosuebsaen¹, Sripen Poldech² and Winiranee Thassanathep³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹⁻³Buriram Rajabhat University, Thailand

Corresponding author E-mail: arthiphonmo13102@gmail.com

วันที่รับบทความ : 25 มิถุนายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 30 มิถุนายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 30 มิถุนายน 2568

Received 25 June 2025; Revised 30 June 2025; Accepted 30 June 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 304 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดตามตารางของเครจซี่และมอร์แกนแล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ อย่างมีสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น

Citation:

* อาทิพร โมสืบแสน, ศรีเพ็ญ พลเดช และ วินิรณี ทศนะเทพ. (2568). ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารกวันพะเยา, 2(3), 1-16.

Arthiphon Mosuebsaen, Sripen Poldech and Winiranee Thassanathep. (2025). Essential Needs of Internal Quality Assurance Management of Learner Quality Standards of School Administrators Under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2. Journal of Kwan Phayao, 2(3), 1-16.;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

แบบสอบถามแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างใช้การเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

3. ความต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในภาพรวมเท่ากับ 0.594 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายใน, ผู้บริหารสถานศึกษา, มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

Abstract

This research aims to study the essential needs of quality assurance management within student quality standards of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office, Area 2, the sample group used were teachers. Under the jurisdiction of the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office, Area 2, 304 people were obtained from determining the size according to Krejcie and Morgan's tables and then using stratified random sampling. in proportion to the size of the school The instrument used for data collection was a questionnaire questionnaire. The reliability value is 0.80. Statistics used in

the research include percentage, mean and standard deviation. Hypotheses were tested using t-tests and one-way analysis of variance. When differences were found, pairwise comparisons were made using Scheffe's method. The research results found that

1. The current status of internal quality assurance management in terms of student quality standards of school administrators under the Office of the Educational Service Area 2, Maha Sarakham, is at a moderate level overall.

2. The desired status of internal quality assurance management in terms of student quality standards of school administrators found that the aspect with the highest average value was the desired characteristics of students, and the aspect with the lowest average value was the academic achievement of students.

3. The needs of internal quality assurance management in terms of student quality standards of school administrators under the Office of the Educational Service Area 2, in general, was equal to 0.594. When considering each item, it was found that the desired characteristics of students had the highest need index, and the academic achievement of students had the lowest need index.

Keywords: Internal quality assurance, Educational institution administrators, Student quality standards

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบ เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนา การศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

ของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการดำรงรักษา อัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การ พัฒนาศักยภาพและ ชีตความ สามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และ สมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดัน ภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้อง เผชิญ เพื่อให้คนไทย มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคม คุณธรรม จริยธรรม และประเทศ สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับ การเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบ ต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย นอกจากนี้การศึกษายังเป็น เครื่องมือหรือกระบวนการสำคัญ ในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถรวมทั้ง พฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรม ตลอดจนเตรียมความพร้อมด้านฝีมือแรงงานของ บุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้วย ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อสารหรือเทคโนโลยีอื่น ๆ และมีการแข่งขันอย่างรุนแรง ทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้คุณภาพของประชากรยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น การพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระหน้าที่ที่ทุกคนในสังคมจะต้อง รับผิดชอบร่วมกัน เพราะเด็กเยาวชนในวัยเรียนคือทรัพยากรบุคคลที่จะไปมีบทบาทสำคัญใน ทุกภาคส่วนของสังคมในอนาคต สังคมโลกปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพเป็นอันดับหนึ่ง เพราะ “คน” เป็นกลไกสำคัญหลักที่จะ ขับเคลื่อนสังคมประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการของการจัดการศึกษาที่เน้นในเรื่องการประกัน คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัด การศึกษา ที่มุ่งเน้น ในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดให้มีระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพการศึกษา 2 ระบบ คือ การประกันคุณภาพภายนอก (External Quality Assurance) กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษามีฐานะเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก

และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน และการประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance) มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้ให้ความหมายของ “การประกันคุณภาพการศึกษา” ว่าเป็นการประเมินและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบ ระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่น ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่า สถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และยังกำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศ กำหนดพร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นเหมือนแผนที่ในการเดินทางพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ และใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

การบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน จากรายงานผลการสังเคราะห์ รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self - Assessment Report) ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า

ด้านคุณภาพผู้เรียน จุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา (ร้อยละ 87.04) รองลงมา คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา (ร้อยละ 82.41) และความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (ร้อยละ 73.61) โดยรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนยังอยู่ในระดับต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2564 : 5)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาการบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด และบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของการบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
3. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในด้าน “คุณภาพผู้เรียน” ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรฐานหลักตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2563)

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 การดำเนินงานบริหารการประกันคุณภาพภายในยังคงพบความท้าทายด้านการจัดการเชิงระบบ และการบูรณาการสู่ห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำทางวิชาการและการบริหารระบบคุณภาพ จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการองค์ประกอบสำคัญ เช่น การวางแผน การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (โสภณ ด่านประชา, 2561)

การวิจัยของสุนันทา คำวงศ์ (2564) พบว่า ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการประกันคุณภาพภายใน เน้นที่การพัฒนาหลักสูตรวัดผลและประเมินผล นักเรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และการนำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกันยังต้องเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารเกี่ยวกับเกณฑ์คุณภาพผู้เรียน

ทัศนคติและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยเฉพาะในมิติของ “การมีส่วนร่วม” และ “การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ” ภายในโรงเรียน (บุญชู แก้วสารพัฒน์, 2562) ซึ่งต้องการทักษะการบริหารเชิงกลยุทธ์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินผล และความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกโรงเรียน

จากภาพรวมของวรรณกรรม สะท้อนให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มีทั้งในเชิงองค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของการวางระบบ ติดตาม และนำผลไปใช้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 1,457 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2565 : 2 - 20)

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูจำนวน 304 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) มีรายละเอียดดังนี้

1. จำแนกสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ออกเป็นกลุ่มอำเภอ ทำการสุ่มอำเภอออกมาร้อยละ 50 ของทั้งหมด ได้ 3 อำเภอ

2. จากการสุ่มกลุ่มอำเภอตามข้อ 2.1 ใช้สถานศึกษาในแต่ละอำเภอเป็นหน่วยสุ่ม โดยสุ่มตามขนาดของสถานศึกษา (Stratified Random Sampling) แยกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ แล้วจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608 - 610) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษา

3. เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาแล้วจึงใช้การเทียบบัญญัติไตรยางค์ ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 30 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 12 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษจำนวน 2 แห่ง และ รวมกลุ่มตัวอย่างตามขนาดสถานศึกษาทั้งหมดจำนวน 44 แห่ง และจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายในการคัดเลือกสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

4. กำหนดให้ครูของสถานศึกษาทั้ง 44 แห่งที่จับสลากได้แล้วจึงใช้การเทียบบัญญัติไตรยางค์ ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 105 คน สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 158 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ จำนวน 41 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 304 คน ให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัย รายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นแบบสอบถาม

โดยได้รับคำปรึกษาจากที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือ มีค่า IOC (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผลปรากฏว่าข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูจำนวน 30 คน แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.80

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามและหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แจ้งโรงเรียนในสังกัดเพื่อขอความอนุเคราะห์จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบสอบถาม QR Code และ Link ของแบบสอบถาม ในรูปแบบของเอกสารตามจำนวนครูในสถานศึกษา และ Google Form ด้วยการแยก QR Code และ Link ของแบบสอบถามส่งถึงโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

2. การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน ดังปรากฏตามตาราง 5.1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการทำงาน		
1.1 ต่ำกว่า 10 ปี	139	45.72
1.2 10 ปีขึ้นไป	165	54.28
2. ขนาดของโรงเรียน		
2.1 ขนาดเล็ก	100	32.89
2.2 ขนาดกลาง	111	36.51
2.3 ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ	93	30.59
รวม	304	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นครู มีจำนวนทั้งหมด 304 คน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนใหญ่ครูมีประสบการณ์ในการทำงานของครู 10 ปีขึ้นไป จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 54.28 รองลงมาครูมีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 45.72 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 32.89 รองลงมา ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 36.51 และครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 30.59 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ดังปรากฏตามตาราง 1 ถึง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหาร การประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของ ผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่าความต้องการ จำเป็น	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน	2.56	0.41	ปานกลาง	4.01	0.30	มาก	0.568	2
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	2.55	0.36	ปานกลาง	4.17	0.28	มาก	0.634	1
3. สุขภาวะที่ดี และสุนทรียภาพ	2.53	0.32	ปานกลาง	4.12	0.26	มาก	0.586	3
รวมเฉลี่ย	2.56	0.37	ปานกลาง	4.08	0.26	มาก	0.594	

จากตาราง 4.2 พบว่า 1. คิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.56, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของสภาพปัจจุบัน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 2.56, S.D. = 0.41) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสุขภาวะที่ดีและสุนทรียภาพ ($\bar{X}$ = 2.53, S.D. = 0.32) 2. คิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของที่พึงประสงค์ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.28) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.30)

ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในภาพรวมเท่ากับ 0.594 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{\text{modified}} = 0.634$) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ($PNI_{\text{modified}} = 0.568$) และ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากความต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$, $S.D. = 0.37$)

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.17$, $S.D. = 0.28$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.01$, $S.D. = 0.30$)

3. ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในภาพรวมเท่ากับ 0.594 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด และด้านสุขภาวะที่ดี มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด

ผลการวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ดวงรัตน์ สายแดงคำ (2560 : 179-184) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา โดยรวม

ทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน สอดคล้องกับ ดวงรัตน์ สายแดงคำ (2560 : 179-184) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา โดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

3. ความต้องการจำเป็นของการศึกษาการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของสภาพปัจจุบัน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน กับแนวทางของพระมหากิตติศักดิ์ สิริวิฑูโก (หนูสุรา) (2562 : 201 - 205) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ 4 ระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล อยู่ในระดับมากที่สุด จากเหตุผลดังกล่าว จึงสนับสนุนผลการวิจัยที่พบว่า ต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารการประกันคุณภาพภายในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 ผู้บริหารและครูปัจจุบันควรมีการวางแผน เตรียมการ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

1.2 ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมการดำเนินการใช้แนวคิด ทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่เน้นความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไปเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารและครูควรนำผลการประเมินมาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เผยแพร่รายงาน ต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเตรียมรับการประเมินภายนอก

1.4 ผู้บริหารและครูควรมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารประสานงาน เชื่อมโยง สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ที่เน้นความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2561). มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561.

กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- ทิตนา แหมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชู แก้วสารพัฒน์. (2562). *การบริหารคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรม ศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- เลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงาน. (2553). กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2564). รายงานผลการสังเคราะห์ รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report) ปีการศึกษา 2564. มหาสารคาม : กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2563). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ : สมศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุนันทา คำวงศ์. (2564). “ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 17(2), 88–100.
- โสภณ ด้านประชา. (2561). “บทบาทของผู้บริหารกับการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษา”. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 14(1), 45–60.

Cronbach. (1990). *Essentials of Psychology Testing*. 5thed. New York : Harper Collins.

Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill Book.

Hoy, W.K. & Miskel, C.G. (2008). *Educational Administration Theory Research and Practice*. 8th ed. Singapore : McGraw - Hill .

Kittisunthorn, C., (2003). “*Standards-based curriculum: The first experience of Thai teachers.*” Doctoral Dissertation. Jamia Islamia University, Delhi, India.

Nutravong, R., (2002). “*School-based curriculum decision-making : A study of the Thailand reform experiment.*” Doctoral Dissertation, Indiana University, Bloomington. U.S.A.

การพัฒนาอารมณ์เชิงบวกของวัยรุ่นผ่านกิจกรรมศิลปะบำบัด*

THE DEVELOPMENT OF POSITIVE EMOTIONS IN ADOLESCENTS THROUGH ART THERAPY ACTIVITIES

พระครูสุทธิเมธาวัฒน์ (สุทธิพจน์ สุทธิจโน)

Phrakhrusuttimetawat (Suttipot Sutdhivajano)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: suttipod555@gmail.com

วันที่รับบทความ : 25 มิถุนายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 30 มิถุนายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 30 มิถุนายน 2568

Received 25 June 2025; Revised 30 June 2025; Accepted 30 June 2025

บทคัดย่อ

การพัฒนาอารมณ์เชิงบวกของวัยรุ่นถือเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมสุขภาวะทางจิตใจและพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม กิจกรรมศิลปะบำบัดเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ช่วยให้วัยรุ่นสามารถแสดงออกทางอารมณ์และสำรวจตนเองได้อย่างปลอดภัย งานวิจัยหรือโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมศิลปะบำบัดที่มีต่อการเสริมสร้างอารมณ์เชิงบวกในกลุ่มวัยรุ่น โดยใช้กิจกรรม เช่น การวาดภาพ การระบายสี และการสร้างงานประติมากรรมอย่างอิสระ ผลการศึกษาเบื้องต้นพบว่ากิจกรรมดังกล่าวช่วยลดระดับความเครียด เพิ่มความพึงพอใจในตนเอง และส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ศิลปะบำบัดจึงเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาด้านอารมณ์ของวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: วัยรุ่น, อารมณ์เชิงบวก, ศิลปะบำบัด, สุขภาวะจิต, ทฤษฎีอารมณ์เชิงบวก

Citation:

* พระครูสุทธิเมธาวัฒน์ (สุทธิพจน์ สุทธิจโน). (2568). การพัฒนาอารมณ์เชิงบวกของวัยรุ่นผ่านกิจกรรมศิลปะบำบัด. วารสารกวีานพะเยา, 2(3), 17-23.

Phrakhrusuttimetawat (Suttipot Sutdhivajano). (2025). The Development of Positive Emotions In Adolescents Through Art Therapy Activities. Journal of Kwan Phayao, 2(3), 17-23;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

Abstract

The development of positive emotions in adolescents is a key factor in promoting mental well-being and appropriate social behavior. Art therapy provides a creative and expressive process that enables adolescents to safely express their feelings and explore their inner selves. This study aims to examine the effects of art therapy on enhancing positive emotions among adolescents. It is based on Fredrickson's (2001) Broaden-and-Build Theory of Positive Emotions, which emphasizes how positive emotions can broaden thought-action repertoires and build personal resources. The art therapy activities include drawing, coloring, and free-form artistic creation. Preliminary findings show that art therapy significantly reduces stress, increases self-satisfaction, and enhances adolescents' sense of self-worth. Therefore, art therapy is considered an effective method for emotional development in today's youth.

Keywords: Adolescents, Positive Emotions, Art Therapy, Mental Well-being, Positive Emotion Theory

บทนำ

วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมอย่างรวดเร็ว เป็นระยะสำคัญที่บุคคลเริ่มแสวงหาอัตลักษณ์ของตนเองและต้องเผชิญกับแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมหลากหลายด้าน ความผันผวนทางอารมณ์ เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล และความรู้สึกด้อยคุณค่าในตนเอง เป็นปัญหาที่พบได้บ่อยในกลุ่มวัยรุ่น หากไม่ได้รับการดูแลหรือส่งเสริมอย่างเหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและการพัฒนาในระยะยาว (Kramer, E., 2000)

การส่งเสริมอารมณ์เชิงบวกจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ได้รับสนใจอย่างมาก เนื่องจากอารมณ์เชิงบวกมีบทบาทในการเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) การปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในสังคม ตามทฤษฎีของ Barbara

Fredrickson (2001) ที่เรียกว่า “ทฤษฎีอารมณ์เชิงบวก” (Broaden-and-Build Theory) อารมณ์เชิงบวกช่วยขยายกรอบความคิดและพฤติกรรมของบุคคล ทำให้เกิดการเรียนรู้ การสร้างพลังใจ และการพัฒนาศักยภาพภายในตนเอง (Naumburg, M., 1987)

ศิลปะบำบัด (Art Therapy) เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมสุขภาพจิตของวัยรุ่น โดยเน้นการใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางในการแสดงออกทางอารมณ์ ลดความเครียด และเสริมสร้างการตระหนักรู้ในตนเอง กิจกรรมทางศิลปะ เช่น การวาดภาพ การระบายสี หรือการปั้นดินน้ำมัน ช่วยให้วัยรุ่นสามารถสื่อสารสิ่งที่ยากจะอธิบายด้วยคำพูดออกมาอย่างสร้างสรรค์ ทั้งยังเป็นช่องทางในการพัฒนาทักษะการจัดการอารมณ์อย่างเหมาะสม (Malchiodi, C. A., 2012).

ดังนั้น การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาอารมณ์เชิงบวกของวัยรุ่นผ่านกิจกรรมศิลปะบำบัด” จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบทของการส่งเสริมสุขภาพจิตในกลุ่มเยาวชน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็ก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตของวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมศิลปะบำบัด

กิจกรรมศิลปะบำบัด (Art Therapy Activities) คือกระบวนการที่ใช้ “ศิลปะ” เป็นเครื่องมือหรือสื่อกลางในการช่วยให้บุคคลแสดงออกทางอารมณ์ สำรวจตนเอง เยียวยาจิตใจ และส่งเสริมสุขภาพจิต โดยไม่จำเป็นต้องมีทักษะทางศิลปะมาก่อน จุดสำคัญของกิจกรรมศิลปะบำบัดไม่ใช่ผลงานสุดท้าย แต่คือ “กระบวนการ” ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม

ลักษณะของกิจกรรมศิลปะบำบัด

1. การวาดภาพ (Drawing) ใช้สีไม้ สีเทียน หรือปากกาในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก หรือประสบการณ์ผ่านภาพวาด
2. การระบายสี (Coloring) กิจกรรมที่ช่วยผ่อนคลาย ลดความวิตกกังวล โดยอาจใช้สมุดระบายสีหรือภาพที่ออกแบบมาเฉพาะ
3. การปั้น (Sculpting/Clay Work) ใช้ดินน้ำมัน ดินเหนียว หรือวัสดุธรรมชาติในการสร้างรูปทรง เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้สึกภายใน
4. การตัดแปะ (Collage) ตัดภาพจากนิตยสาร หนังสือพิมพ์ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานใหม่ที่สะท้อนความคิดหรือความฝัน

5. การระบายสีน้ำ / สีอะคริลิก (Painting) เปิดพื้นที่ให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดหรืออารมณ์ที่ไม่สามารถพูดออกมาได้โดยตรง

6. การเขียนบันทึกพร้อมภาพ (Visual Journaling) ผสมผสานการวาดและการเขียนเพื่อสำรวจตนเองในเชิงลึก

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมศิลปะบำบัด

1. ช่วย ระบายและจัดการอารมณ์ เช่น ความเครียด ความโกรธ หรือความเศร้า
2. เสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Self-esteem)
3. พัฒนา ความสามารถในการสื่อสาร
4. กระตุ้น ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ
5. เสริมสร้าง สุขภาวะทางจิตใจ และการเข้าใจตนเอง

การดำเนินงานบริหารการประกันคุณภาพภายในในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนถือเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการผลักดันกระบวนการประกันคุณภาพให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารในประเด็นนี้ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการประกันคุณภาพทักษะในการจัดระบบบริหารจัดการ การวางแผน การติดตาม และการประเมินผลผู้เรียนอย่างสอดคล้องกับเกณฑ์คุณภาพ รวมทั้งการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารยังต้องเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนต้องมีภาวะผู้นำที่สามารถสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในขึ้นอยู่กับ การนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ การสร้างระบบติดตามที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยไม่แยกขาดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยทั้งหมดนี้ต้องอยู่ภายใต้การสนับสนุนเชิงนโยบายและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ความต้องการจำเป็นดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทั้งด้านความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามเป้าหมายของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

บทบาทของการพัฒนาอารมณ์เชิงบวกของวัยรุ่นผ่านกิจกรรมศิลปะบำบัด

การพัฒนาอารมณ์เชิงบวกของวัยรุ่นผ่านกิจกรรมศิลปะบำบัดมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตใจ ช่วยให้วัยรุ่นสามารถเผชิญกับความเครียด วิกฤติอารมณ์ และการเปลี่ยนแปลงวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยแรงกดดันจากทั้งสังคม เทคโนโลยี และครอบครัว (Hinz, L. D., 2009)

1. ส่งเสริมการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness)

กิจกรรมศิลปะบำบัดช่วยให้วัยรุ่นได้สะท้อนความรู้สึกภายในใจ เช่น ความโกรธ ความเศร้า หรือความวิตกกังวล ผ่านการวาดภาพหรือระบายสี ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ปลอดภัยในการสำรวจตนเอง (Kramer, 2000; กาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2562)

2. ลดความเครียดและอารมณ์ด้านลบ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ช่วยลดระดับคอร์ติซอล (ฮอร์โมนความเครียด) และส่งผลให้อารมณ์ดีขึ้นทันทีหลังทำกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมศิลปะที่ไม่เน้นการแข่งขัน (Kaimal et al., 2016)

3. เสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ (Emotional Resilience)

เมื่อวัยรุ่นสามารถแสดงออกทางอารมณ์ผ่านศิลปะ พวกเขาจะเรียนรู้วิธีเผชิญกับปัญหาและแก้ไขด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Broaden-and-Build ของ Fredrickson (2001) ที่กล่าวว่าอารมณ์เชิงบวกสามารถขยายขอบเขตความคิดและเสริมสร้างทรัพยากรภายใน

4. พัฒนาอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจในตนเอง

วัยรุ่นสามารถใช้ศิลปะในการเล่าเรื่องของตนเองและสร้างภาพลักษณ์ในแบบที่ต้องการ ซึ่งช่วยให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเอง (Naumburg, 1987; สุมาลี สุวรรณกร, 2564)

5. สร้างความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดี

กิจกรรมศิลปะในกลุ่มส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น การฟัง ความเห็นอกเห็นใจ และการยอมรับความหลากหลายของผลงานและความคิด ช่วยให้วัยรุ่นมีทัศนคติที่เปิดกว้างและสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่น

สรุป

บทความนี้กล่าวถึงบทบาทของกิจกรรมศิลปะบำบัดในการส่งเสริมอารมณ์เชิงบวกของวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความเปราะบางทางอารมณ์และต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม กิจกรรมศิลปะบำบัด เช่น การวาดภาพ ระบายสี หรือการปั้น เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้วัยรุ่นสามารถแสดงออกทางอารมณ์ สะท้อนความรู้สึกภายในใจ และสำรวจตนเองในรูปแบบที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

กระบวนการนี้ช่วยพัฒนาทักษะด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ลดความเครียด เสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ และส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมผ่านการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งส่งผลดีต่อความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ทั้งนี้ ศิลปะบำบัดไม่ได้มุ่งเน้นที่ความสวยงามของผลงานศิลปะ แต่เน้นที่ “กระบวนการภายใน” ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีรากฐานจากทฤษฎีของนักจิตวิทยา เช่น Naumburg, Kramer และ Fredrickson ซึ่งสนับสนุนแนวคิดที่ว่าศิลปะสามารถเป็นเครื่องมือเยียวยาและพัฒนาอารมณ์เชิงบวกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ตั้งชลทิพย์. (2562). ศิลปะบำบัดเพื่อการพัฒนาอารมณ์ของวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรรณี ทองใบใหญ่. (2561). กิจกรรมศิลปะบำบัดกับพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กและเยาวชน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 48(3), 75–92.
- รุ่งนภา สุริยะวงศ์. (2563). การส่งเสริมสุขภาวะทางจิตของวัยรุ่นผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย, 28(1), 45–58.
- สุมาลี สุวรรณกร. (2564). จิตวิทยาวัยรุ่น: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218–226.

- Hinz, L. D. (2009). *Expressive Therapies Continuum: A Framework for Using Art in Therapy*. New York: Routledge.
- Kaimal, G., Ray, K., & Muniz, J. (2016). Reduction of cortisol levels and participants' responses following art making. *Art Therapy: Journal of the American Art Therapy Association*, 33(2), 74–80.
- Kramer, E. (2000). *Art as Therapy with Children*. Chicago: Magnolia Street Publishers.
- Malchiodi, C. A. (2012). *The Handbook of Art Therapy* (2nd ed.). New York: Guilford Press.
- Naumburg, M. (1987). *Dynamically Oriented Art Therapy: Its Principles and Practice*. Chicago: Magnolia Street Publishers.

บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม
ต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐ*

THE ROLE OF SOCIAL MOVEMENTS IN INFLUENCING GOVERNMENT
POLICY CHANGE

เรียงดาว ทวะชาลี

Riangdow Tavachalee

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding author E-mail: pagsa.2522@gmail.com

วันที่รับบทความ : 6 มิถุนายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 30 มิถุนายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 30 มิถุนายน 2568

Received 6 June 2025; Revised 30 June 2025; Accepted 30 June 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาบทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐในบริบทของสังคมไทย โดยเน้นวิเคราะห์กลไก วิธีการ และปัจจัยที่ส่งผลให้ขบวนการเคลื่อนไหวสามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายได้ งานศึกษานี้อ้างอิงกรอบแนวคิดของทฤษฎีการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement Theory) และใช้กรณีศึกษาจากเหตุการณ์ทางการเมืองและสังคมที่สำคัญในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา เช่น การเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมด้านสิ่งแวดล้อม การเคลื่อนไหวของเยาวชน และขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของขบวนการเคลื่อนไหว ได้แก่ ความชัดเจนของข้อเรียกร้อง การสนับสนุนจากสื่อและเครือข่ายภาคประชาชน ตลอดจนบริบททางการเมืองในช่วงเวลานั้น ๆ บทความนี้จึงมีข้อเสนอแนะเชิง

* เรียงดาว ทวะชาลี. (2568). บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐ. วารสารกวีณพะเยา, 2(3), 24-32.

Riangdow Tavachalee. (2025). The Role Of Social Movements In Influencing Government Policy Change. Journal of Kwan Phayao, 2(3), 24-32;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

นโยบายที่เน้นการส่งเสริมพื้นที่สาธารณะและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางนโยบายของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม, การเปลี่ยนแปลงนโยบาย, นโยบายรัฐ, การมีส่วนร่วมของประชาชน

Abstract

This article aims to examine the role of social movements in influencing policy change within the context of Thai society. It focuses on analyzing the mechanisms, strategies, and factors that enable social movements to drive policy transformation. The study is grounded in the theoretical framework of Social Movement Theory and draws on case studies of significant political and social events over the past two decades, such as environmental civil society movements, youth-led movements, and human rights campaigns. The findings indicate that key factors contributing to the success of social movements include the clarity of demands, support from media and civil society networks, as well as the prevailing political context. The article concludes with policy recommendations that emphasize the promotion of public space and citizen participation in shaping state policy in an effective and sustainable manner.

Keywords: Social movement, Policy change, State policy, Public participation

บทนำ

ในสังคมประชาธิปไตย การกำหนดนโยบายของรัฐไม่ควรเป็นเพียงกระบวนการที่ผูกขาดโดยกลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองเท่านั้น แต่ควรเปิดพื้นที่ให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของสังคม ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจึงกลายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเด็นสาธารณะให้เข้าสู่กระบวนการนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะในบริบทที่ภาครัฐตอบสนองต่อปัญหาสาธารณะอย่างล่าช้าหรือไม่ทั่วถึง การรวมตัวของประชาชนผ่านเครือข่ายทางสังคม จึงเป็นพลังที่สามารถกดดันและเสนอทางเลือกเชิงนโยบายที่แตกต่างออกไปจากแนวทางเดิมของรัฐ

ในประเทศไทย ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมได้แสดงบทบาทอย่างต่อเนื่องในการเรียกร้องความเป็นธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการเรียกร้องให้มีการปฏิรูประบบการเมืองและการศึกษา ขบวนการเหล่านี้ไม่เพียงแต่สะท้อนเสียงของประชาชนกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นแรงผลักดันที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายในระดับรัฐอย่างมีนัยสำคัญ (Fenton, N., 2015)

บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทฤษฎี วิธีการ และปัจจัยที่ทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐได้ โดยอาศัยกรอบแนวคิดทางทฤษฎีการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement Theory) และวิเคราะห์กรณีศึกษาจากเหตุการณ์จริงในบริบทของสังคมไทย เพื่อสะท้อนถึงศักยภาพของภาคประชาชนในการร่วมกำหนดทิศทางของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movements) คือ การรวมตัวกันของบุคคล กลุ่ม หรือชุมชน ที่มีเป้าหมายร่วมกันในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง โดยอาศัยการรวมพลัง การรณรงค์ การประท้วง หรือการใช้ช่องทางสาธารณะเพื่อเรียกร้องนโยบายหรือท่าทีใหม่จากรัฐหรือผู้มีอำนาจ (McAdam, D., Tarrow, S., & Tilly, C., 2001)

บทบาทสำคัญของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ได้แก่

1. เป็นกลไกในการเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรมเช่น การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิแรงงาน สิทธิสตรี สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ฯลฯ
2. กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐ โดยการกดดันหรือเสนอทางเลือกใหม่ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน
3. เพิ่มพื้นที่สาธารณะในการแสดงออกทางการเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจเชิงนโยบาย
4. เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบอำนาจรัฐ โดยการตั้งคำถาม ท้าทาย หรือนำเสนอข้อมูลที่รัฐอาจมองข้าม

5. สร้างการตื่นรู้ในสังคม ผ่านการให้ข้อมูล การรณรงค์ และการปลุกจิตสำนึกในหมู่ประชาชน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐ

เป็นหัวข้อที่สำคัญในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงนโยบายในระบบการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาบทบาทของ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม และ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐ ต่อไปนี้คือแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐ (Tarrow, S., 1998).

1. ทฤษฎีการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement Theory)

ทฤษฎีการเคลื่อนไหวทางสังคมศึกษาการกระทำทางสังคมที่มีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงในเชิงสังคมหรือการเมือง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมักมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐ การศึกษาทฤษฎีนี้มุ่งเน้นที่ปัจจัยที่ทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวเกิดขึ้นและสามารถมีอิทธิพลต่อนโยบายได้ เช่น

- 1.1 ความเครียดทางสังคม (Social Strain) ปัญหาสังคมที่ไม่ได้รับการแก้ไข
- 1.2 ทรัพยากรและเครือข่าย (Resources and Networks) การใช้ทรัพยากรและเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนขบวนการ
- 1.3 การรับรู้ปัญหาของสังคม (Framing) การตีความและการนำเสนอปัญหาทางสังคมที่ทำให้สังคมตระหนักถึงปัญหานั้น ๆ

2. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย (Policy Change Theory)

ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นการศึกษาเหตุผลและกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในนโยบายรัฐ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นหลายแนวทาง

- 2.1 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการทางการเมือง (Incrementalism) การเปลี่ยนแปลงนโยบายเกิดขึ้นทีละน้อยผ่านการปรับตัวในระบบการเมือง

2.2 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน (Punctuated Equilibrium Theory) การเปลี่ยนแปลงนโยบายจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วหลังจากที่มีการสะสมของปัญหาหรือความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ

2.3 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงจากการตอบสนองต่อภาวะวิกฤต (Crisis Response Theory) การเปลี่ยนแปลงนโยบายมักเกิดจากเหตุการณ์ที่สร้างวิกฤตในสังคม หรือการเปลี่ยนแปลงในอำนาจการเมือง

3. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation Theory)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายรัฐเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างนโยบายที่มีความยั่งยืนและตอบสนองความต้องการของประชาชน ทฤษฎีนี้เน้นการศึกษาเกี่ยวกับวิธีที่ภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง เช่น

3.1 การมีส่วนร่วมแบบเปิด (Open Participation) การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของรัฐในทุกขั้นตอน

3.2 การมีส่วนร่วมแบบประนีประนอม (Deliberative Participation) การอภิปรายและหารือเพื่อหาข้อยุติที่เหมาะสมกับทุกฝ่าย

4. ทฤษฎีอำนาจและการควบคุม (Power and Control Theory)

ทฤษฎีนี้ศึกษาเกี่ยวกับอำนาจในการกำหนดนโยบายและการควบคุมการเปลี่ยนแปลง โดยมุ่งเน้นที่การวิเคราะห์ว่าใครเป็นผู้มีอำนาจในการสร้างนโยบาย และกลุ่มใดมีบทบาทในการขัดขวางหรือส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกลุ่มที่ไม่ได้รับการยอมรับหรือไม่มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย

5. ทฤษฎีการบริหารจัดการ (Governance Theory)

ทฤษฎีการบริหารจัดการศึกษาเกี่ยวกับการปกครองที่มีการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วน เช่น รัฐ ธุรกิจ และภาคประชาสังคม โดยเน้นที่กระบวนการสร้างนโยบายร่วมกัน (Collaborative Governance) และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตัดสินใจที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายในระดับรัฐ

กล่าวโดยสรุปการศึกษาการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐต้องพิจารณาหลายทฤษฎีที่มีผลต่อกระบวนการนี้ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยให้เราเข้าใจถึงกลไก วิธีการ และปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายในบริบทต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐ

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movements) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ในหลายกรณี ขบวนการเหล่านี้สามารถสร้างแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะเมื่อความต้องการหรือปัญหาของกลุ่มประชาชนถูกมองข้ามหรือไม่ได้รับการแก้ไขจากรัฐบาล ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจึงเป็นตัวแทนของการแสดงออกของประชาชนที่เรียกร้องการเปลี่ยนแปลงหรือการตอบสนองจากรัฐในประเด็นต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสังคมโดยรวม (สุนีย์ ทับทิมผล, 2560)

1. การสร้างการตระหนักรู้ในสังคม

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมีบทบาทในการสร้างการตระหนักรู้ในหมู่ประชาชนเกี่ยวกับปัญหาหรือความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ขบวนการเพื่อสิทธิมนุษยชน หรือการเคลื่อนไหวเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของปัญหาและทำให้ประเด็นนั้นกลายเป็นวาระสาธารณะที่รัฐไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

2. การกดดันรัฐบาลให้ปรับเปลี่ยนนโยบาย

เมื่อขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถรวบรวมแรงสนับสนุนจากประชาชนหรือองค์กรต่าง ๆ ได้มากพอ ก็สามารถทำให้เกิดแรงกดดันที่มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ตัวอย่างเช่น ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อการศึกษา หรือการเคลื่อนไหวในด้านสุขภาพที่ทำให้รัฐบาลต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายด้านสวัสดิการ หรือการศึกษาเพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชน (ทวีศักดิ์ วิษณุโยธิน, 2554)

3. การสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถสร้างพันธมิตรหรือความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในและนอกภาครัฐ เช่น ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน หรือองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายในประเด็นที่สำคัญต่อสังคม ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มอำนาจในการกดดันรัฐบาลให้ดำเนินการตามข้อเรียกร้อง

4. การสนับสนุนจากสื่อและเครือข่ายสังคม

สื่อมวลชนและเครือข่ายออนไลน์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลและระดมความสนใจในขบวนการเคลื่อนไหวต่าง ๆ การเผยแพร่ข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมผ่านสื่อสามารถกระตุ้นให้ประชาชนมีความตระหนักรู้และสนับสนุนข้อเรียกร้องของขบวนการนั้น ๆ ซึ่งในหลายกรณี สื่อสามารถเป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงความคิดเห็นของประชาชนกับรัฐบาลได้ (พิภพ อุดมอิทธิ, 2549)

5. การเสนอแนวทางแก้ไขและข้อเสนอทางเลือก

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไม่ได้เพียงแค่เรียกร้องการเปลี่ยนแปลง แต่ยังสามารถเสนอแนวทางการแก้ไขหรือทางเลือกใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและรัฐ ตัวอย่างเช่น ขบวนการเพื่อสิทธิมนุษยชนอาจเสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายหรือการใช้ทรัพยากรในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

6. การเปลี่ยนแปลงในระยะยาว

แม้ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอาจไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐในทันที แต่การเคลื่อนไหวเหล่านี้สามารถสร้างผลกระทบในระยะยาวในด้านการรับรู้ของสาธารณชน การเปลี่ยนแปลงในเชิงแนวคิด หรือการปรับโครงสร้างทางการเมืองในระยะยาว เช่น การเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิรูประบบการศึกษา ซึ่งอาจไม่สามารถเห็นผลทันที แต่จะส่งผลต่อการพัฒนาในอนาคต

บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐนั้นไม่เพียงแต่สะท้อนถึงการเรียกร้องจากกลุ่มประชาชนเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการคิดใหม่ในภาครัฐเกี่ยวกับวิธีการปกครองและการให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของ

ประชาชน ขบวนการเหล่านี้สามารถทำให้ปัญหาที่ถูกกลืนในอดีตกลายเป็นประเด็นที่รัฐไม่สามารถมองข้ามได้ ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศในระยะยาว

สรุป

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐ โดยทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่ประชาชนใช้ในการเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ขบวนการเหล่านี้ช่วยสร้างการตระหนักรู้ในสังคมเกี่ยวกับปัญหาหรือความอยุติธรรมที่เกิดขึ้น และนำเสนอข้อเรียกร้องที่สะท้อนความต้องการของกลุ่มประชาชนที่ถูกมองข้ามหรือไม่ได้รับการแก้ไขจากรัฐ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมักเกิดจากการกดดันของกลุ่มประชาชนที่ต้องการให้รัฐปรับเปลี่ยนท่าทีหรือทำนโยบายใหม่ที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม โดยเฉพาะเมื่อมีการรวมตัวของภาคประชาชนและเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อผลักดันประเด็นที่สำคัญ รวมถึงการใช้สื่อมวลชนและเครือข่ายออนไลน์ในการสร้างความตระหนักและสนับสนุนข้อเรียกร้อง

แม้ว่าในบางกรณีการเปลี่ยนแปลงนโยบายอาจไม่เกิดขึ้นทันที ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถสร้างผลกระทบในระยะยาวได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงในเชิงแนวคิด การปรับโครงสร้างทางการเมือง หรือการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาของสังคมและรัฐในอนาคต

ดังนั้น ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไม่เพียงแต่ช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมในระดับนโยบาย แต่ยังช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางนโยบายของรัฐอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

พิภพ อุดมอิทธิ. (2549). *การเคลื่อนไหวทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในไทย*.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทวีศักดิ์ วิษณุโยธิน (2554). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐในประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 24(2), 105-120.

สุนีย์ ทับทิม (2560). ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชนและผลกระทบต่อนโยบายรัฐ. เว็บไซต์สถาบันวิจัยสังคมศาสตร์. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2568 จาก <https://www.socialresearch.in.th>

Tarrow, S. (1998). *Power in movement: Social movements and contentious politics*. Cambridge University Press.

McAdam, D., Tarrow, S., & Tilly, C. (2001). *Dynamics of contention*. Cambridge University Press.

Fenton, N. (2015). *Social media, activism, and the politics of change*. Retrieved from <https://www.sagepub.com>

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานยุติธรรมและแนวทางการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์*

COMPARATIVE ANALYSIS OF JUSTICE ADMINISTRATION AND LAW ENFORCEMENT BETWEEN THAILAND AND THE PHILIPPINES

เกษงา ผาทอง¹ และ สรตน์ กลับลวลา²

Ketsada Phathong¹ and Sorat Glubwila²

¹⁻²คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

¹⁻²Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy, Thailand

Corresponding author E-mail: ketsada.iadp@gmail.com

วันที่รับบทความ : 6 มิถุนายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 30 มิถุนายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 30 มิถุนายน 2568

Received 6 June 2025; Revised 30 June 2025; Accepted 30 June 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบระบบการบริหารงานยุติธรรมและแนวทางการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศไทยกับประเทศฟิลิปปินส์ โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องหลักนิติธรรม ธรรมาภิบาล และระบบกฎหมายเปรียบเทียบเป็นพื้นฐานพบว่าทั้งสองประเทศมีเป้าหมายร่วมกันในการสร้างความยุติธรรมและความมั่นคงในสังคม แต่มีลักษณะเฉพาะในด้านโครงสร้างกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการบังคับใช้กฎหมาย ประเทศไทยมีระบบกฎหมายแบบแพ่ง ขณะที่ฟิลิปปินส์ใช้ระบบผสมระหว่างกฎหมายแพ่ง กฎหมายจารีต และกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ การศึกษาพบว่าประเทศไทยมีระบบศาลที่เป็นทางการแต่ยังมีข้อจำกัดด้านความโปร่งใสและประสิทธิภาพ ขณะที่ฟิลิปปินส์มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานศาล และสนับสนุนบทบาทของชุมชนมากขึ้น จากการเปรียบเทียบจึงเสนอแนวทางการพัฒนาระบบยุติธรรมไทย ได้แก่ การส่งเสริม “ดิจิทัลยุติธรรม” การพัฒนากระบวนการยุติธรรมชุมชน และการจัดตั้งหน่วยงานอิสระเพื่อประเมินและกำกับ

Citation:

* เกษงา ผาทอง และ สรตน์ กลับลวลา. (2568). การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานยุติธรรมและแนวทางการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์. วารสารกวีานพะเยา, 2(3), 33-48.

Ketsada Phathong and Sorat Glubwila. (2025). Comparative Analysis of Justice Administration and Law Enforcement Between Thailand and The Philippines. Journal of Kwan Phayao, 2(3), 33-48;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

ดูแลกระบวนการยุติธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบยุติธรรมที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับบริบททางสังคมไทยอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารงานยุติธรรม, การบังคับใช้กฎหมาย, ประเทศไทย, ฟิลิปปินส์, ระบบกฎหมายเปรียบเทียบ

Abstract

This article aims to analyze and compare the justice administration systems and law enforcement approaches between Thailand and the Philippines, using the frameworks of the rule of law, good governance, and comparative legal systems. The study finds that while both countries share the goal of ensuring justice and maintaining social order, they differ significantly in their legal structures, judicial processes, and law enforcement practices. Thailand follows a civil law system, whereas the Philippines employs a mixed legal system that combines civil law, customary law, and common law. Thailand's justice system is formal and centralized but faces challenges in transparency and efficiency. In contrast, the Philippines has adopted technological innovations in court management and promotes greater community participation. Based on this comparison, the article proposes several recommendations for improving Thailand's justice system, including the promotion of digital justice, the development of community-based justice mechanisms, and the establishment of an independent agency to evaluate and oversee the justice process. These recommendations aim to build a transparent, accountable, and socially responsive justice system for Thailand.

Keyword: Justice Administration, Law Enforcement, Thailand, Philippines, Comparative Legal System

บทนำ

การควบคุมทางสังคมให้มีความสงบสุขนั้นคนในสังคมต่างร่วมกันกำหนดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) ไว้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปรับพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในสังคมกฎหมายก็เป็นเครื่องมือหนึ่งในการจัดการทางสังคมเช่นกัน (โลว์ธอร์น กลับลีลา, 2565 : 1) โดยเมื่อพิจารณาข้อมูลทางสถิติ ผู้ต้องขังที่ทำผิดกฎหมายทั่วโลก โดย World Prison Brief (2021) ได้จัดลำดับจำนวนผู้ต้องขังของประเทศไทยไว้อยู่ที่ลำดับที่ 6 อยู่ที่จำนวน 319,082 คน คิดเป็น 459 คน จากประชากร 1 แสน คน ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูง ลำดับต้นของโลกเช่นเดียวกัน ที่ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อคำนวณความสามารถในการรับผู้ต้องขังของทัณฑสถานในควบคุมของกรมราชทัณฑ์ก็เกินความสามารถในการรับผู้ต้องขังเป็นร้อยละ 339.1 ตามรายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ต้องขังละสัดส่วนผู้ต้องขังของแต่ละประเทศสูงสุด 10 อันดับ

ลำดับ	ประเทศ	จำนวนผู้ต้องขัง (คน)	สัดส่วนผู้ต้องขังต่อประชากร (คน)	ความสามารถรับผู้ต้องขัง (คน)
1	สหรัฐอเมริกา	2,094,000	639	99.8
2	จีน	1,710,000	121	n/a
3	บราซิล	759,518	357	151.9
4	รัสเซีย	478,714	331	68.6
5	อินเดีย	478,600	35	118.5
6	ไทย	319,082	459	339.1
7	ตุรกี	281,094	335	125.6
8	อินโดนีเซีย	252,821	92	186.3
9	เม็กซิโก	215,232	166	98.2
10	ฟิลิปปินส์	215,000	200	463.6

หมายเหตุ: สัดส่วนผู้ต้องขังต่อประชากร คือ สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังกับจำนวนประชากรทั้งประเทศต่อประชากร 100,000 คน

ที่มา: World Prison Brief, 2021

จากข้อมูลทางสถิติตาม ตารางที่ 1 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาผู้ต้องขังล้นคุกของกระบวนการยุติธรรมไทยโดย (ศรันยา สีมา, 2563) ได้อธิบายผลกระทบของปัญหาผู้ต้องขังล้นคุกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ผลกระทบในการจัดสวัสดิการ การดูแลชีวิตความเป็นอยู่ สวัสดิภาพของผู้ต้องขังในเรือนจำทัณฑสถานนั้นๆ อันเห็นได้จากความจุที่รับได้กับปริมาณผู้ต้องขังที่เกินประมาณทำให้ผู้ต้องขังต้องอยู่กันอย่างแออัด เกิดความเครียด การดูแลความเป็นกวดขันวินัยของผู้ต้องขังไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขัง ไม่ว่าจะเป็นการทะเลาะวิวาท ไปจนถึงการก่อการจลาจลในเรือนจำ ซึ่งเป็นปัญหาในการบริหารจัดการภายในเรือนจำ และทัณฑสถานส่วนผลกระทบอีกด้านหนึ่งคือ การแก้ไขปัญหามันพื้นฟูนิสัยของผู้ต้องขังไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษออกไปจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน อีกทั้งการที่นำผู้ต้องขังมาอยู่ปะปนกันเป็นจำนวนมาก ผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรมีอาชีพ มาปะปนกับผู้กระทำผิดครั้งแรก หรือผู้ที่กระทำผิดด้วยความพลาดพลั้ง เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้วิธีการกระทำผิดในระดับที่สูงขึ้น จนกลายเป็นการสร้างเครือข่ายผู้ต้องขัง เมื่อพ้นโทษ ออกไปก็มีโอกาสสูงที่จะทำความผิดซ้ำ

จะเห็นได้ว่าระบบการบริหารงานยุติธรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างความยุติธรรมและความเป็นธรรมในสังคม โดยเฉพาะในบริบทของรัฐธรรมนูญที่ยึดมั่นในหลักนิติธรรม (Rule of Law) ระบบยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยในการระงับข้อพิพาทและลงโทษผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (Rawls, 1971) ประเทศไทยในฐานะหนึ่งในประเทศอาเซียนได้พัฒนาระบบยุติธรรมอย่างต่อเนื่องโดยประกอบด้วยหน่วยงานหลัก ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ อย่างไรก็ตาม ระบบยุติธรรมไทยยังคงเผชิญกับปัญหา เช่น ความล่าช้าของกระบวนการพิจารณาคดี ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงความยุติธรรม และปัญหาคอร์รัปชันในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2563)

ระบบการยุติธรรมเป็นโครงสร้างหลักของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเสริมสร้างหลักนิติธรรมให้มั่นคง โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่มักเผชิญกับความเหลื่อมล้ำ ความไม่โปร่งใส และอิทธิพลทางการเมือง ระบบยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพและความเป็นธรรมจึงเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อรัฐ ประเทศไทยและฟิลิปปินส์ในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียน ต่างก็มีพัฒนาการด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่น่าสนใจ แม้จะมีบริบททางประวัติศาสตร์และการเมืองที่แตกต่างกัน แต่ทั้งสองประเทศต่างพยายามปรับปรุงระบบยุติธรรมให้สอดคล้องกับ

ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะภายใต้กรอบของหลักธรรมาภิบาลและสิทธิมนุษยชนสากล (UNDP, 2007; ASEAN, 2018)

กรอบแนวคิดหลักในการศึกษานี้อิงจาก **หลักนิติธรรม (Rule of Law)** ซึ่งเน้นว่าทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเท่าเทียม กฎหมายต้องชัดเจน เป็นธรรม และบังคับใช้ได้จริง (Tamanaha, 2004) อีกทั้งยังคำนึงถึง **หลักธรรมาภิบาล (Good Governance)** โดยเฉพาะในมิติของความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน (World Bank, 2016) นอกจากนี้ยังใช้แนวคิดของ **ระบบกฎหมายเปรียบเทียบ (Comparative Law System)** เพื่อเปรียบเทียบลักษณะและกลไกของระบบกฎหมายแพ่ง ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ และระบบกฎหมายแบบผสม ซึ่งประเทศฟิลิปปินส์จัดอยู่ในกลุ่มหลัง เนื่องจากมีอิทธิพลจากกฎหมายสเปนและอเมริกัน ขณะที่ประเทศไทยรับอิทธิพลจากระบบกฎหมายแบบเยอรมัน-ฝรั่งเศส

จากงานวิจัยของ Chambers (2017) ชี้ให้เห็นว่าระบบยุติธรรมไทยแม้จะมีโครงสร้างชัดเจน แต่ยังมีปัญหาด้านความล่าช้าและการเมืองแทรกแซง ส่วนงานของ ADB (2020) ได้เสนอว่าฟิลิปปินส์มีความพยายามในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการศาลผ่านโครงการ *e-Court* เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใส ขณะที่ Amnesty International (2020) วิจารณ์การบังคับใช้กฎหมายปราบปรามยาเสพติดของฟิลิปปินส์ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง งานของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (2562) ยังเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยให้มีการกระจายอำนาจและส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการจัดการข้อพิพาท ซึ่งมีแนวคิดสอดคล้องกับแนวทางของประเทศฟิลิปปินส์ที่พยายามเสริมสร้างศาลชุมชนและกลไกไกล่เกลี่ยในระดับท้องถิ่น (UNDP, 2007)

ในขณะเดียวกัน ประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบผสมผสานระหว่างกฎหมายจารีต (customary law) และกฎหมายแบบแพ่ง (civil law) ก็ประสบกับความท้าทายที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สม่ำเสมอ ปัญหาสิทธิมนุษยชน และการเมืองที่แทรกแซงกระบวนการยุติธรรม (Asian Development Bank, 2020) อย่างไรก็ตาม ฟิลิปปินส์ได้ริเริ่มการปฏิรูปหลายประการ เช่น การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการคดี และการเสริมสร้างกลไกตรวจสอบภายในองค์กร

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเปรียบเทียบระบบการบริหารงานยุติธรรมและแนวทางการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการแลกเปลี่ยน

องค์ความรู้ แนวปฏิบัติที่ดี และการเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงระบบยุติธรรมไทยให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยึดมั่นในหลักนิติธรรมมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดด้านการบริหารงานยุติธรรม

การบริหารงานยุติธรรม หมายถึง การจัดระเบียบ การวางแผน การบริหารทรัพยากรบุคคล งบประมาณ และกระบวนการภายในของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายและการให้ความยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ (Pollitt & Bouckaert, 2017) โดยในบริบทของรัฐธรรมนูญใหม่ หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ล้วนต้องประสานการทำงานในเชิงระบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่าง "ธรรมาภิบาล" (Good Governance) และ "การบริหารงานยุติธรรม" อย่างแยกไม่ออก

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีหลักนิติธรรม (Rule of Law Theory)

ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่า ความยุติธรรมและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อกฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์และถูกบังคับใช้อย่างเท่าเทียมกันโดยปราศจากอคติ (Dicey, 1885) หลักนิติธรรมยังเน้นถึงการที่รัฐบาลและเจ้าหน้าที่รัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมายเดียวกับประชาชนทั่วไป

2. ทฤษฎีระบบ (Systems Theory)

เมื่อมองการบริหารงานยุติธรรมในฐานะ "ระบบ" ตามแนวคิดของ Bertalanffy (1968) จะพบว่าแต่ละองค์ประกอบ เช่น สำนักงานตำรวจ อัยการ ศาล และเรือนจำ ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบย่อยของระบบยุติธรรมที่ต้องมีการเชื่อมโยง การส่งผ่านข้อมูล และการจัดการทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดคือ “ความยุติธรรมในสังคม”

3. ทฤษฎีธรรมาภิบาล (Governance Theory)

การบริหารงานยุติธรรมในโลกยุคใหม่ต้องตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และความเสมอภาค (UNDP, 2007) ซึ่งเป็นกรอบที่ใช้ประเมินคุณภาพของการให้บริการด้านกระบวนการยุติธรรมในหลายประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาระบบยุติธรรมและความแตกต่างระหว่างบริบทของแต่ละประเทศ เช่น

งานวิจัยของ Quah (2010) เปรียบเทียบการควบคุมคอร์รัปชันในประเทศอาเซียน โดยพบว่าฟิลิปปินส์เผชิญกับปัญหาการเมืองแทรกแซงระบบยุติธรรม ขณะที่ประเทศไทยมีระบบโครงสร้างที่ชัดเจนกว่า แต่ขาดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ

จิราพร วงศ์สวัสดิ์ (2564) ศึกษาแนวทางการปฏิรูปการดำเนินคดีในศาลไทย โดยเสนอให้ลดความล่าช้าในการพิจารณาคดีผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ADB (2020) รายงานว่าฟิลิปปินส์มีความพยายามพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรม เช่น การจัดตั้งศาลเฉพาะทาง และการอบรมเจ้าหน้าที่ยุติธรรม

จากทฤษฎีและงานวิจัยข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ได้อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นระบบ

การวิเคราะห์ระบบการบริหารงานยุติธรรมในประเทศไทย

ระบบการบริหารงานยุติธรรมของประเทศไทยประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์ ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน แต่ทำงานร่วมกันภายใต้เป้าหมายเดียวกันคือ การให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2561)

โครงสร้างและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

1. **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวน ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เป็นหน่วยงานด่านหน้าที่เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับประชาชน โดยเฉพาะในคดีอาญา อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อวิจารณ์เรื่องการใช้อำนาจเกินขอบเขต และปัญหาการทุจริตภายในองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2563)

2. **สำนักงานอัยการสูงสุด** มีหน้าที่พิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดี รวมทั้งดำเนินคดีในศาล ถือเป็นกลไกถ่วงดุลสำคัญในการควบคุมไม่ให้เกิดการใช้อำนาจโดยมิชอบจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ

3. ศาลยุติธรรม เป็นกลไกที่ใช้พิจารณาพิพากษาคดีต่าง ๆ โดยอาศัยพยานหลักฐานตามกฎหมาย ซึ่งศาลไทยมีหลายระดับ ตั้งแต่ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ จนถึงศาลฎีกา อย่างไรก็ตาม มีข้อวิจารณ์ว่าศาลยังขาดความโปร่งใสในบางขั้นตอนของกระบวนการ (Chambers, 2017)

4. กรมราชทัณฑ์ ทำหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ต้องขัง โดยมีเป้าหมายในการฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมให้กลับคืนสู่สังคม แม้ว่าจะมีความพยายามปรับปรุงสภาพเรือนจำและส่งเสริมการฟื้นฟูผู้กระทำผิด แต่ปัญหาความแออัดในเรือนจำยังคงเป็นปัญหาเรื้อรัง (Penal Reform International, 2021)

ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย

ระบบการบริหารงานยุติธรรมไทยยังเผชิญกับปัญหาหลายประการ ได้แก่

1. ความล่าช้าในกระบวนการพิจารณาคดี ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

2. ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกล

3. การแทรกแซงจากการเมืองในบางขั้นตอนของกระบวนการ

4. ปัญหาการทุจริตในหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

จากปัจจัยข้างต้น ทำให้การบริหารงานยุติธรรมของประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปฏิรูปเชิงระบบ เพื่อเพิ่มความโปร่งใส ความเป็นอิสระ และความไว้วางใจจากสาธารณชน (Law Reform Commission of Thailand, 2562)

การวิเคราะห์ระบบการบริหารงานยุติธรรมในประเทศฟิลิปปินส์

ระบบการบริหารงานยุติธรรมของฟิลิปปินส์มีลักษณะเป็นระบบกฎหมายแบบผสมผสาน (mixed legal system) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบของกฎหมายจารีต (customary law), กฎหมายแพ่ง (civil law) จากอิทธิพลของสเปน และกฎหมายคอมมอนลอว์ (common law) จากอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา (de Leon, 2010) องค์กรหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติฟิลิปปินส์ (Philippine National Police: PNP), สำนักงานอัยการ, ศาล และสำนักงานราชทัณฑ์ ซึ่งต่างมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน

โครงสร้างและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

1. Philippine National Police (PNP)

เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการสืบสวน สอบสวน และการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ โดยมีการกระจายอำนาจไปยังระดับท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม มีข้อวิจารณ์เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงเกินเหตุ โดยเฉพาะในช่วงนโยบาย "สงครามปราบยาเสพติด" ของอดีตประธานาธิบดีดูเตร์เต (Human Rights Watch, 2021)

2. Department of Justice (DOJ)

เป็นหน่วยงานกลางที่กำกับดูแลกระบวนการดำเนินคดี รวมถึงสำนักงานอัยการซึ่งมีหน้าที่ฟ้องร้องดำเนินคดีแทนรัฐ นอกจากนี้ DOJ ยังดูแลหน่วยงานอื่น เช่น สำนักตรวจคนเข้าเมือง และคณะกรรมการต่อต้านคอร์รัปชัน

3. ศาลในฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์มีระบบศาลหลายระดับ เช่นเดียวกับประเทศไทย ตั้งแต่ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ จนถึงศาลฎีกา โดยศาลฎีกา (Supreme Court of the Philippines) มีบทบาทสำคัญในการตีความรัฐธรรมนูญและควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของหน่วยงานรัฐ (Tadiar, 2015)

4. สำนักงานราชทัณฑ์ (Bureau of Corrections)

มีหน้าที่ดูแลผู้ต้องขัง โดยมุ่งเน้นทั้งการลงโทษและการฟื้นฟู ทั้งนี้ มีความพยายามปรับปรุงมาตรฐานเรือนจำ เช่น การลดความแออัด และการเพิ่มโปรแกรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขัง (ADB, 2020)

ปัญหาและความท้าทายในการบริหารงานยุติธรรม

แม้ฟิลิปปินส์จะมีความพยายามปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมหลายด้าน แต่ก็ยังคงเผชิญกับปัญหาหลัก เช่น

1. การแทรกแซงจากฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะในกรณีคดีที่มีผลกระทบทางการเมือง
2. การบังคับใช้กฎหมายไม่สม่ำเสมอ พบความเหลื่อมล้ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาและผู้ต้องขัง
3. ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะในกรณีการจับกุมและสังหารโดยมิชอบในนโยบายปราบปรามยาเสพติด (Amnesty International, 2020)
4. คอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความเชื่อมั่นของประชาชน

ทั้งนี้ มีความพยายามจากภาครัฐและองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ในการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร กระบวนการพิจารณาคดีที่โปร่งใส และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในระบบศาล เช่น ระบบ e-Courts (ADB, 2020)

การเปรียบเทียบระบบการบริหารงานยุติธรรมและแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย

การบริหารงานยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทยและฟิลิปปินส์ แม้จะมีเป้าหมายร่วมกันในการสร้างความยุติธรรม ความมั่นคง และความเป็นระเบียบในสังคม แต่กลับมีความแตกต่างทั้งในเชิงโครงสร้าง การดำเนินงาน และบริบททางสังคมการเมืองที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

ความคล้ายคลึงกัน

1. ระบบศาลหลายระดับ ทั้งสองประเทศใช้ระบบศาลหลายระดับตั้งแต่ศาลชั้นต้นจนถึงศาลฎีกา โดยมีอำนาจพิจารณาคดีทางแพ่ง อาญา และปกครอง (Chambers, 2017; Tadiar, 2015)

2. ปัญหาคอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรม ประเทศไทยและฟิลิปปินส์ต่างประสบกับปัญหาคอร์รัปชันที่บั่นทอนความน่าเชื่อถือของระบบยุติธรรม โดยเฉพาะในระดับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย (Quah, 2010; Human Rights Watch, 2021)

3. ความล่าช้าในการดำเนินคดี ทั้งสองประเทศมีปัญหาคดีค้างสะสมและกระบวนการพิจารณาคดีที่ล่าช้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2561; ADB, 2020)

ความแตกต่างที่สำคัญ สามารถเปรียบเทียบได้ดังตารางที่ 2

ด้านเปรียบเทียบ	ประเทศไทย	ประเทศฟิลิปปินส์
ลักษณะระบบกฎหมาย	ระบบกฎหมายแบบแพ่ง (civil law)	ระบบผสม (civil law + common law + จารีต) (de Leon, 2010)
ลักษณะการบังคับใช้กฎหมาย	เน้นกระบวนการตามหลักรัฐธรรมนูญ การสืบสวนต้องมีหมาย	เคยมีนโยบายบังคับใช้กฎหมายอย่างรุนแรง เช่น สงครามยาเสพติด (Amnesty International, 2020)

การกระจายอำนาจยุติธรรม	ยังรวมศูนย์ค่อนข้างสูง	มีแนวโน้มกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากกว่า
บทบาทของภาคประชาชน	จำกัดในระบบศาล	มีการริเริ่มศาลชุมชนในบางพื้นที่ (ADB, 2020)

แนวทางที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

1. ฟิลิปปินส์ควรศึกษาระบบโครงสร้างศาลไทย ที่มีความชัดเจนในสายการบังคับบัญชาและการกำกับดูแลจากส่วนกลาง
 2. ประเทศไทยสามารถเรียนรู้จากการใช้เทคโนโลยีของฟิลิปปินส์ เช่น ระบบ *e-Courts* เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรม
 3. ทั้งสองประเทศควรเน้นธรรมาภิบาลในกระบวนการยุติธรรม เช่น การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ การป้องกันคอร์รัปชัน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำกับดูแล
- การเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าประสิทธิภาพของการบริหารงานยุติธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องอาศัยการบังคับใช้กฎหมายที่ยึดมั่นในหลักนิติธรรม ความโปร่งใส และความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน (UNDP, 2007)

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบยุติธรรมไทย

การพัฒนาระบบยุติธรรมไทยให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นธรรม จำเป็นต้องมีการปรับปรุงทั้งในระดับโครงสร้าง การดำเนินงาน และแนวนโยบาย โดยสามารถศึกษาแนวทางจากประเทศฟิลิปปินส์และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของไทย

บทเรียนจากประเทศฟิลิปปินส์

แม้ว่าฟิลิปปินส์จะประสบปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในบางช่วงเวลา เช่น การปราบปรามยาเสพติดอย่างรุนแรงในยุครัฐบาลดูเตอร์เต (Amnesty International, 2020) แต่ก็มีนโยบายและกลไกบางประการที่น่าสนใจและสามารถเป็นแบบอย่างในการพัฒนาระบบยุติธรรมไทย ได้แก่

1. การใช้เทคโนโลยีในระบบศาล เช่น ระบบ *e-Courts* ที่ช่วยลดความล่าช้า เพิ่มความโปร่งใส และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน (ADB, 2020)

2. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยเปิดให้ชุมชนมีบทบาทในการจัดการข้อพิพาทเบื้องต้น และสนับสนุนการตั้งศาลชุมชน (community-based justice) ช่วยลดภาระของศาล และเสริมสร้างความยุติธรรมเชิงป้องกัน (UNDP, 2007)

3. การส่งเสริมบทบาทขององค์กรอิสระ ในการตรวจสอบและเสนอแนะนโยบายต่อกระบวนการยุติธรรม

แนวทางปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของไทย

เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในระบบยุติธรรมไทย ควรพิจารณาแนวทางดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงกระบวนการพิจารณาคดีให้รวดเร็วและเป็นธรรม

ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบการฟังคำพิพากษาคดีออนไลน์ ระบบจัดเก็บสำนวนแบบดิจิทัล เพื่อแก้ปัญหาคดีล่าช้า (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2561)

2. การส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือก

เช่น การไกล่เกลี่ย การอนุญาโตตุลาการ หรือศาลชุมชน ซึ่งสามารถลดจำนวนคดีและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม (คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, 2562)

3. การปฏิรูปบทบาทของตำรวจและอัยการ

ปรับโครงสร้างการกำกับดูแลให้มีความเป็นอิสระมากขึ้น ลดการแทรกแซงจากฝ่ายบริหาร พร้อมปรับปรุงกระบวนการสอบสวนให้โปร่งใสและตรวจสอบได้ (Chambers, 2017)

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบและบทเรียนจากฟิลิปปินส์ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สามารถผลักดันในระดับชาติ ได้แก่

1. นโยบายสนับสนุน “ดิจิทัลยุติธรรม” (Digital Justice Policy)

ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

2. การออกกฎหมายสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมชุมชน

โดยกำหนดให้มี “ศูนย์ยุติธรรมชุมชน” (Community Justice Center) ในทุกอำเภอ เพื่อเป็นด่านแรกในการคลี่คลายข้อพิพาทก่อนเข้าสู่กระบวนการศาล

3. จัดตั้ง “สำนักงานติดตามและประเมินผลกระบวนการยุติธรรม” อย่างเป็นอิสระ

เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเป็นธรรมของกระบวนการในทุกขั้นตอน โดยไม่ขึ้นตรงกับฝ่ายบริหารหรือฝ่ายตุลาการ

แนวทางดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบยุติธรรมที่ “เป็นธรรม โปร่งใส เข้าถึงง่าย และตรวจสอบได้” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยที่ยั่งยืน (UNDP, 2007)

สรุป

บทความวิชาการเรื่อง “การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานยุติธรรมและแนวทางการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศไทยกับประเทศฟิลิปปินส์” มีเป้าหมายเพื่อศึกษาระบบยุติธรรมของทั้งสองประเทศในมิติต่าง ๆ ตั้งแต่โครงสร้างองค์กร แนวทางการบังคับใช้กฎหมาย ไปจนถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม โดยบทนำได้นำเสนอความสำคัญของกระบวนการยุติธรรมในฐานะกลไกหลักของรัฐในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และสร้างความเป็นธรรมในสังคม ทั้งนี้ ประเทศไทยและฟิลิปปินส์ต่างเป็นประเทศในอาเซียนที่มีบริบททางสังคมและการเมืองที่คล้ายคลึงกันในบางประการ แต่มีลักษณะเฉพาะทางกฎหมายและการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน กรอบแนวคิดของการศึกษาอิงจากหลักธรรมาภิบาล หลักนิติธรรม และทฤษฎีระบบกฎหมายเปรียบเทียบ โดยอ้างอิงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งพบว่าไทยมีระบบกฎหมายแบบแพ่ง ขณะที่ฟิลิปปินส์เป็นระบบผสม และมีการพัฒนากระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศาลอย่างเป็นรูปธรรม การวิเคราะห์ระบบยุติธรรมไทยพบว่าแม้จะมีโครงสร้างที่ชัดเจนและเป็นทางการ แต่ยังมีปัญหาความล่าช้า การขาดความโปร่งใส และการแทรกแซงทางการเมือง ขณะที่ระบบของฟิลิปปินส์มีการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น และพยายามกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น แต่กลับมีปัญหारेื่องสิทธิมนุษยชนและความรุนแรงในการบังคับใช้กฎหมาย การเปรียบเทียบทั้งสองประเทศแสดงให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนที่ต่างกััน ซึ่งประเทศไทยสามารถเรียนรู้จากฟิลิปปินส์ในด้านการใช้เทคโนโลยีในระบบศาล การสนับสนุนศาลชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะที่ฟิลิปปินส์สามารถยึดแบบอย่างการจัดวางโครงสร้างระบบศาลของไทยที่มีความเป็นทางการและชัดเจนมากกว่า ในส่วนของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไทยควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรม

ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยุติข้อพิพาททางเลือก ส่งเสริมบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชน และจัดตั้งหน่วยงานอิสระในการประเมินกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อสร้างระบบยุติธรรมที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในยุคปัจจุบันและอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย. (2562). *ข้อเสนอเชิงนโยบายการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย.
- จิราพร วงศ์สวัสดิ์. (2564). การปฏิรูประบบการดำเนินคดีในศาลไทยภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี. *วารสารนิติศาสตร์ร่วมสมัย*, 9(1), 55-72.
- ศรนยา สี่มา. (2563). ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ. เรียกใช้เมื่อ 12 เมษายน 2568 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=69144
- สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2561). *รายงานสถานการณ์กระบวนการยุติธรรมไทย ปี 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563). *รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ประจำปี 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- โสรัตน์ กลั้ววิลา. (2565). การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. ใน *ดัชนีนิติพนธ์ปรัชญาดัชนีบัณฑิตสาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม*. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ADB. (2020). *Philippines: Country Governance Risk Assessment and Risk Management Plan*. Asian Development Bank. Retrieved April 12, 2025 <https://www.adb.org>
- Amnesty International. (2020). *They Just Kill: Ongoing Extrajudicial Executions and Other Violations in the Philippines' War on Drugs*. Amnesty

- International Publications. Retrieved April 12, 2025 from <https://www.amnesty.org>
- ASEAN. (2018). *ASEAN Human Rights Declaration and the Phnom Penh Statement on the Adoption of the ASEAN Human Rights Declaration*. Association of Southeast Asian Nations. Retrieved April 12, 2025 from <https://asean.org>
- Asian Development Bank. (2020). *Philippines: Country Governance Risk Assessment and Risk Management Plan*. Retrieved April 12, 2025 from <https://www.adb.org>
- Bertalanffy, L. V. (1968). *General System Theory: Foundations, Development, Applications*. New York: George Braziller.
- Chambers, P. (2017). *Judicial Politics in Thailand: The Challenge of Judicial Reform*. In U. Bunnag (Ed.), *Law and Justice in Southeast Asia* (pp. 101–123). Bangkok: White Lotus Press.
- Chambers, P. (2017). Judicialization of Politics in Thailand: Constitutional Court and the Rule of Law. *Asian Affairs: An American Review*, 44(4), 189–205.
- de Leon, H. S. (2010). *Textbook on the Philippine Constitution* (12th ed.). Manila: Rex Book Store.
- Dicey, A. V. (1885). *An Introduction to the Study of the Law of the Constitution*. London: Macmillan.
- Human Rights Watch. (2021). *World Report 2021: Philippines*. Retrieved April 12, 2025 from <https://www.hrw.org>
- Penal Reform International. (2021). *Global Prison Trends 2021*. Retrieved April 12, 2025 from <https://www.penalreform.org>
- Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2017). *Public Management Reform: A Comparative Analysis - Into the Age of Austerity* (4th ed.). Oxford University Press.

- Quah, J. S. T. (2010). *Public Administration in Southeast Asia: Thailand, Philippines, Malaysia, Indonesia, and Vietnam*. CRC Press.
- Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Tadiar, M. (2015). Judicial Reform in the Philippines: Opportunities and Constraints. In *Southeast Asian Legal Systems*, pp. 123–136.
- Tamanaha, B. Z. (2004). *On the Rule of Law: History, Politics, Theory*. Cambridge University Press.
- UNDP. (2007). *Governance Indicators: A User's Guide*. United Nations Development Programme.
- United Nations Development Programme (UNDP). (2007). *Access to Justice: Practice Note*. UNDP. Retrieved April 12, 2025 from <https://www.undp.org>
- World Bank. (2016). *Worldwide Governance Indicators*. Retrieved April 12, 2025 from <https://info.worldbank.org/governance/wgi/>

วารสารกวีานพะเยา

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารกวีานพะเยา

วารสารกวีานพะเยา เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ บทความวิจารณ์หนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ (ราย 2 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน, ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน, ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม, ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม และ ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3) บทความปริทัศน์ (Review Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นจากการทบทวนเอกสารวิชาการ ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ โดยมีการทบทวนวรรณกรรมค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ และนำมาประมวลเรียบเรียงในรูปบทความ

4) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นการค้นหาข้อดีและข้อไม่ดีของเรื่องที่จะวิจารณ์ชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขให้ดีขึ้น เป็นการวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 250-300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 6) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 7) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 8) สมมติฐาน (ถ้ามี)
- 9) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 10) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 11) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 12) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 13) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 14) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 15) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract)
- 6) บทนำ (Introduction)
- 7) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 8) สรุป (Conclusion)
- 9) เอกสารอ้างอิง (Reference)

บทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) ข้อมูลส่วนประกอบของหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้

- 5.1 ภาพปกหนังสือ
- 5.2 แปลจากหนังสือ:
- 5.3 ผู้เขียน:
- 5.4 ผู้แปล:
- 5.5 สำนักพิมพ์:
- 5.6 ปีที่พิมพ์:
- 5.7 จำนวนหน้า:

- 6) บทนำ (Introduction)
- 7) เนื้อเรื่อง (Content)
- 8) บทวิจารณ์
- 9) สรุป (Conclusion)

10) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาศักยภาพคนสู่อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาร” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เขียวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คัมรักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N., 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. //สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อหนังสือ. //(ครั้งที่พิมพ์). //สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง. (2548). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ). //ชื่อเรื่อง. //(เลขหน้าที่อ้าง). //สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณทวงศ์. (2556) ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), *คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้* (หน้า 39-68). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ชื่อวารสาร. //ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์*, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ใน ชื่อสารานุกรม, /(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมือง
ฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เมื่อกสกันธ. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่ม
น้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาควณิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น
ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.//ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อุตถาพร,
สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริ่งจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpso.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ ตอนที่/ หน้า/ (วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- เกษภา ผาทอง. (2564). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน *รายงานการวิจัย*. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุรรักษ วิสุทโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่ำจวนจจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเดปิฎก 2500*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). *รายงานการก้น้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต)*. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). *ศิลปะการแห่งโนราห์*. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.
- Elizabet, B. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.
- Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารกวีานพะเยา ได้ที่ <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : journal.kwanphayao@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารกวีานพะเยา

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารกวีานพะเยา หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารสิ่งคัลฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารกวีานพะเยา

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16.pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย, กฎหมาย, หรือแนวคิดทฤษฎีรองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีรองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt)

1..... (16.pt).....

2..... (16.pt).....

3..... (16.pt).....

การทบทวนวรรณกรรม (18 pt)

1..... (16.pt).....

2..... (16.pt).....

สรุป..... (16.pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16.pt).....ระบุรูปแบบของการวิจัย.....ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง.....การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....การเก็บรวบรวมข้อมูล.....การวิเคราะห์ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

[illegible]

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

This image shows a blank sheet of white paper with ten horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt).....ระบุนองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สักระยะที่ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16.pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

(14 pt)

แปลจากหนังสือ:

ผู้เขียน:

ผู้แปล:

สำนักพิมพ์:

ปีที่พิมพ์:

จำนวนหน้า:

บทนำ (18 pt)

(16 pt) บริบท ความเป้นมา ของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อเรื่อง (18 pt)

...(16.pt) องค์ประกอบของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา บท หมวดหมู่ ลักษณะ ชนิด ประเภท วัตถุประสงค์ สาระ ประเด็น แง่คิด มุมมอง ฯลฯ

บทวิจารณ์ (18 pt)

...(16.pt) นำเสนอหลักการ แนวคิด ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยรณ ที่ สะท้อนมุมมองเหตุผลความคาดหวัง ผลกระทบ สาระสำคัญ ตามหลักทฤษฎีเชิงวิชาการ พร้อมเสนอแนะแนวทางเพื่อการแก้ไข การส่งเสริมและพัฒนาต่อยอด (อาจอิงถามี)

จุดเด่น

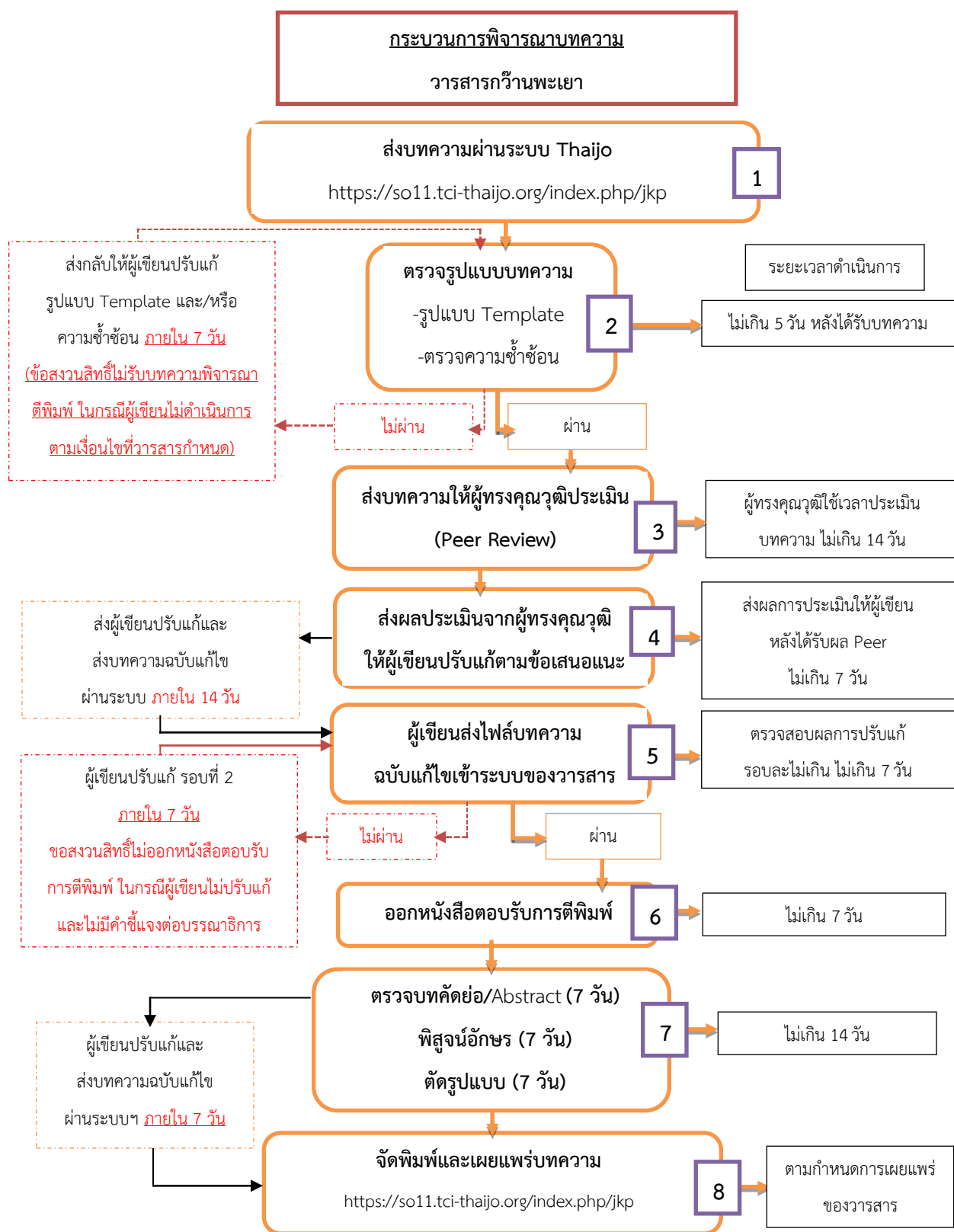
จุดด้อย

สรุป (18 pt)

(16.pt) สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการศึกษาที่นำเสนอ สะท้อนคุณค่า การนำไป ใช้ประโยชน์ เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นขอมাত্রา ไม่เอียง ไม่นหนา ไม่แทรกภาพโมเดล สะท้อนคุณค่าทางวิชาการ

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16.pt)

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้พิมพ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้พิมพ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)